

हवामानावर आधारित कृषि सल्ला (रत्नागिरी जिल्हा)
(ग्रामीण कृषि मौसम सेवा, डॉ. बाळासाहेब सावंत कॉकण कृषि विद्यापीठ, दापोली आणि प्रादेशिक हवामान पूर्वानुमान केंद्र,
मुंबई यांच्या संयुक्त विद्यमाने)

अंक ८१/२०२०

दिनांक ०९/१०/२०२०

कालावधी ५ दिवस

डॉ. प्रशांत बोडके,
विभाग प्रमुख,
कृषिविदया विभाग
९४२०४१३२५५

डॉ. विजय मोरे,
नोडल ऑफिसर,
कृषिविदया विभाग
९४२२३७४००९

डॉ. शितल यादव,
तांत्रिक अधिकारी
कृषिविदया विभाग
८३७९९०११६०

मागील हवामान आठवडा सारांश (दिनांक ०३/१०/२०२० ते ०९/१०/२०२०)							हवामानाचे घटक	हवामान पूर्वानुमान (दिनांक १०/१०/२०२० सकाळी ८:३० पासून १४/१०/२०२० सकाळी ८:३० वाजेपर्यंत)				
०३/१०	०४/१०	०५/१०	०६/१०	०७/१०	०८/१०	०९/१०		१०/१०	११/१०	१२/१०	१३/१०	१४/१०
०.०	२१.४	०.०	०.०	०.०	०.०	६.४	पाऊस (मिमी)	१५	८	८	४	१५
३०.५	२९.०	२९.५	३०.०	३१.५	३१.३	३२.५	कमाल तापमान (अं.से)	३४	३४	३३	३३	३२
२४.०	२२.३	२३.२	२२.५	२२.५	२३.४	२३.०	किमान तापमान (अं.से)	२६	२५	२६	२६	२६
८	८	८	४	२	४	४	मेघाच्छादन (ऑक्टा)	ढगाळ	ढगाळ	ढगाळ	ढगाळ	ढगाळ
९७	९८	९५	९५	९३	९८	९५	सकाळची सापेक्ष आर्द्रता	९०	९४	९६	९५	९५
८७	८३	७८	७५	७९	८०	-	दुपारची सापेक्ष आर्द्रता	६७	६९	७९	७९	७९
३.१	३.०	१.२	२.०	३.२	३.९	३.६	वाऱ्याचा वेग (किमी/तास)	४	५	३	४	३
शांत	शांत	शांत	शांत	शांत	शांत	शांत	वाऱ्याची दिशा	आ.पू.	आ.	द.	द.	द.
पाऊस (मिमी) मागील आठवड्यातील							पाऊस (मिमी) ११/२०२० पासून आजपर्यंत	पाऊस (मिमी) गेल्या वर्षाचा				
२७.८							३९९९.५	५१३०.९				

हवामान सारांश

हवामान अंदाज	प्रादेशिक हवामान केंद्र, मुंबई यांच्याकडून प्राप्त झालेल्या हवामान अंदाजानुसार रत्नागिरी जिल्ह्यातील बऱ्याच ठिकाणी दिनांक १० ते १४ ऑक्टोबर, २०२० दरम्यान हलक्या ते मध्यम स्वरूपाच्या पाऊसाची शक्यता असून आकाश ढगाळ राहील.
इशारा	दिनांक ९ ते १३ ऑक्टोबर, २०२० दरम्यान रत्नागिरी जिल्ह्यातील तुरळक ठिकाणी विजेचा कडकडाट आणि मेघगर्जनेसह पाऊस पडण्याची शक्यता असून दिनांक १२ आणि १३ ऑक्टोबर, २०२० रोजी तुरळक ठिकाणी जोरदार पाऊसाची शक्यता वर्तविण्यात आली आहे.
पाऊसाचा विस्तारित श्रेणी अंदाज	विस्तारित श्रेणी अंदाजानुसार (ईआरएफएस) कोकण विभागात दिनांक १४ ते २० ऑक्टोबर, २०२० दरम्यान सरासरीपेक्षा जास्त पाऊसाची शक्यता आहे.

पिक	अवस्था	हवामान अंदाजावर आधारित कृषि सल्ला
खरीप भात	दाणे भरणे अवस्था (गरव्या जाती), दाणे भरणे ते पक्वता अवस्था (निमगरव्या जाती) आणि पक्वता अवस्था (हळव्या जाती)	<ul style="list-style-type: none"> प्रादेशिक हवामान केंद्र, मुंबई यांच्याकडून प्राप्त झालेल्या इशान्यानुसार जिल्ह्यातील तुरळक ठिकाणी १२ आणि १३ ऑक्टोबर, २०२० रोजी जोरदार पाऊसाची शक्यता वर्तवली असल्याने शक्य असल्यास या दिवशी भात कापणीची कामे हाती घेवू नये. हवामान अंदाजानुसार हलक्या ते मध्यम पाऊसाची शक्यता असून परतीच्या पाऊसाच्या कालावधीत सर्वसाधारणपणे संध्याकाळी पाऊस पडण्याची शक्यता असते यासाठी तयार झालेल्या भात पिकाची कापणी सकाळच्या वेळेस "वैभव" विळ्याच्या सहाय्याने जमिनीलगत करून लगेचच मळणी करावी आणि उत्पादित पिक कोरड्या आणि सुरक्षित ठिकाणी वाळविण्यासाठी पसरून ठेवावे. आभासमय काजळी या बुरशीजन्य रोगामुळे भाताच्या लोंब्याचे रूपांतर काळसर हिरव्या रंगाच्या मखमली गाठींमध्ये होवून लोंबीतील काही दाणेच रोगग्रस्त होतात. अशा प्रकारे गाठी दिसून येत असल्यास भात कापणी पूर्वी अशा लोंब्या गोळा करून नष्ट कराव्यात. पिकाची कापणी जमिनीलगत करावी तसेच कापणीनंतर शेताची नांगरट करून धस्कटे काढून नष्ट करावीत. यामुळे पुढील हंगामात खोड किड आणि निळे भुंगेरे याचा प्रादुर्भाव कमी होण्यास मदत होईल. गरवे भात दाणे भरण्याच्या अवस्थेत असल्याने खाचरात पाण्याची पातळी ५ सें.मी. नियंत्रित करावी. तसेच निम गरवे भात पक्व झाले असल्यास कापणीपूर्वी ८ ते १० दिवस खाचरातील पाण्याचा निचरा होण्याची व्यवस्था करावी. पाऊसाची उघडझाप आणि तापमानात वाढ संभवत असल्याने माळजमिनीवर असलेल्या हळव्या जातीच्या भात पिकावर लष्करी अळीचा प्रादुर्भाव होण्याची शक्यता असल्याने तयार झालेल्या हळव्या भात पिकाची त्वरित कापणी करावी. तसेच भात कापणी नंतर जमिनीची खोल नांगरणी करावी त्यामुळे किडीचे सुप्तावस्थेतील कोष नष्ट होण्यास मदत होईल.
नागली (नाचणी)	दाणे भरणे ते पक्वता	<ul style="list-style-type: none"> हवामान अंदाजानुसार हलक्या ते मध्यम पाऊसाची शक्यता असल्याने कापणीस तयार झालेल्या नागली पिकाची कणसे सकाळच्या वेळेस विळ्याने कापून कोरड्या आणि सुरक्षित ठिकाणी वाळविण्यासाठी पसरून ठेवावे आणि वाळवल्या नंतर मळणी करावी.
आंबा	वाढीची अवस्था	<ul style="list-style-type: none"> हवामान अंदाजानुसार पाऊसाची उघडझाप आणि तापमानात वाढ संभवत असल्याने आंब्याला पालवी फुटण्यासाठी पोषक वातावरण आहे. यामुळे नवीन येणाऱ्या पालवीचे तुडतुडे आणि मिज माशीच्या प्रादुर्भावापासून संरक्षण करण्यासाठी डेल्टामेथ्रीन २.८% प्रवाही ९ मि.ली. प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. आंबा बागेतील गवत, रोगग्रस्त

		<p>फांद्या काढून बागेची साफसफाई करावी आणि नंतर कीटकनाशकाची फवारणी घ्यावी.</p> <ul style="list-style-type: none"> अधूनमधून पडणारा पाऊस आणि यामुळे होणाऱ्या आर्द्रतेतील बदलामुळे आंब्याच्या कोवळ्या पालवीवर करपा रोगाचा प्रादुर्भाव दिसून येण्याची शक्यता असल्याने नियंत्रणासाठी १ टक्के बोर्डोमिश्रणाची किंवा कार्बेन्डॅझिम १२% + मन्कोझेब ६३% या संयुक्त बुरशीनाशकाची १० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. आंब्याला मोहोर येण्यासाठी झाडाच्या मुळांना ताण बसणे आवश्यक असते. यासाठी बागेतील गवत काढून बागेची साफसफाई लवकरात लवकर पूर्ण करावी जेणे करून आंबा बागेतील जमिनीमध्ये असलेले पाण्याचे प्रमाण लवकर कमी होवून झाडाला ताण बसण्यास मदत होईल. वाढते तापमान, पावसाळ्याच्या तुलनेने कमी होणारी आर्द्रता, जमिनीत उपलब्ध असलेला ओलावा जुन्या अनुत्पादित आणि घन लागवड केलेल्या आंबा कलमांची छाटणी करण्यास उत्तम आहे. घन लागवड (५ x ५ मी. किंवा ६ x ४ मी.) असलेल्या आंबा बागांमध्ये सुरुवातीच्या काळापासून नियमित छाटणी करावी. या मध्ये उंची कमी करणे, फांद्या एकमेकांमध्ये गेल्या असल्यास छाटणे आणि वाळलेल्या फांद्या काढून टाकणे या गोष्टींचा अंतर्भाव करावा. घन लागवड असलेल्या बागांमधील कलमांची उंची दोन ओळींच्या अंतराच्या ८०% इतकी ठेवावी. पारंपारिक पध्दतीने लागवड केलेल्या आंबा बागेमध्ये जुन्या अनुत्पादित झाडांची मध्य फांदी छाटणी व इतर मध्यम फांद्यांची विरळणी करावी. खूप जुन्या आणि उंच झाडांची छाटणी बुंध्यापासून दोन तृतीयांश उंचीवर करावी व कमी वयाच्या आणि कमी उंचीच्या झाडांची छाटणी १२ ते १५ फुट उंचीवर करावी. छाटणी केलेल्या झाडांवर क्लोरोपायरीफॉस कीटकनाशक ५ मि. ली. प्रति लिटर पाणी या प्रमाणात संपूर्ण झाडावर फवारून झाड भिजवून घ्यावे तसेच कीटकनाशकाचे द्रावण छाटणी केलेल्या झाडांच्या मुळांमध्ये देखील ओतावे. त्यानंतर १ लिटर डांबराच्या द्रावणामध्ये ५ ग्रॅम बाविस्टीनची भुकटी मिसळून कापलेल्या फांद्यांच्या भागावर लावावे. छाटणी केल्यानंतर सुरुवातीच्या काळात झाडाला १० ते १५ दिवसांच्या अंतराने १५० ते २०० लिटर पाणी द्यावे. नवीन फुटवे आल्यानंतर दोन आठवड्यांनी ३ ते ५ फुटवे ठेवून नवीन फुटव्यांची विरळणी करावी. पहिली विरळणी केल्यानंतर, छाटणी केलेल्या भागापासून खाली फुटवे येण्यास सुरवात झाल्यावर दर एक फुटावर एक याप्रमाणे खोडाच्या सर्व बाजूला फुटवे ठेवून इतर फुटवे काढून टाकावेत.
काजू	वाढीची अवस्था	<ul style="list-style-type: none"> पाऊसाची उघडझाप आणि तापमानात वाढ संभवण्याची शक्यता असल्याने, काजूच्या नवीन येणाऱ्या पालवीवर टेकण्या (टी मोस्कीटो बग) किडीचा प्रादुर्भाव दिसून येण्याची शक्यता आहे. कीड पालवीतील रस शोषून घेते त्यामुळे नवीन पालवी सुकून जाते. नियंत्रणासाठी मोनोक्रोटोफॉस ३६ टक्के प्रवाही १५ मि.ली. किंवा लॅम्बडासायहॅलोथ्रीन ५ टक्के प्रवाही ६ मि.ली. प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. (टीप: कीटकनाशकास लेबल क्लेम नाहीत). काजू बागेतील गवत, रोगग्रस्त फांद्या काढून बागेची साफसफाई करावी आणि नंतर कीटकनाशकाची फवारणी घ्यावी. काजू बागेमध्ये गवत काढून बागेची साफसफाई करावी जेणेकरून काजूवरील टेकण्या किडीचा प्रादुर्भाव कमी होण्यास मदत होईल.
नारळ	फळधारणा	<ul style="list-style-type: none"> नारळावरील इरीओफाईड कोळीच्या प्रादुर्भावामुळे फळाच्या देठाखालच्या भागात पांढरट, पिवळे, त्रिकोणी चट्टे दिसून येतात व नंतर चट्टे वाढत जाऊन त्रिकोणी आकाराचे होतात. प्रादुर्भित भागावरील फळांचे आवरण तडकते परिणामी नारळ लहान राहतात तसेच लहान फळांची गळ होते. किडीच्या नियंत्रणासाठी ५ टक्के कडूनिंबयुक्त (अझाडीराक्टीन) कीटकनाशक ७.५ मि.ली. समप्रमाणात पाण्यात मिसळून मुळाद्वारे ऑक्टोबर ते नोव्हेंबर महिन्यात द्यावे. औषध दिल्यानंतर ४५ दिवसांपर्यंत नारळ काढू नयेत. याशिवाय नारळावर १ टक्का कडूनिंबयुक्त कीटकनाशक (निमाझोल) ४ मि. ली. प्रतीलिटर पाण्यातून नारळाच्या घडावर पडेल अशी फवारणी करावी. फवारणी करण्यापूर्वी सर्व किडग्रस्त व तयार नारळ काढून घ्यावेत. पडलेले फळे, फुलोरा गोळा करून नष्ट करावेत. पाऊसाची उघडझाप आणि तापमानातील वाढ यामुळे नारळावर रुगोज चक्राकार पांढरी माशीचा प्रादुर्भाव दिसून येण्याची शक्यता असून या किडीची पिल्ले आणि प्रौढ पानांच्या खालील बाजूस राहून रस शोषण करतात. तसेच माशी गोड चिकट स्त्राव सोडत असल्याने त्यावर वातावरणातील बुरशीची वाढ होवून पाने काळी पडलेली दिसतात. या किडीच्या व्यवस्थापनासाठी माडावर ५० मि.ली. कडूलिंब तेल (०.५ टक्के प्रवाही) प्रती १० लिटर पाणी या प्रमाणे १५ दिवसांच्या अंतराने तीन फवारण्या प्रेशर पंपाने कराव्यात. लहान रोपांवर या किडीचा प्रादुर्भाव दिसून येत असल्यास त्यावर इमिडाक्लोप्रिड १७.८ प्रवाही ३ मि.ली. प्रति १० लिटर पाण्यातून फवारणी करावी.
कलिंगड	पूर्व तयारी	<ul style="list-style-type: none"> कलिंगडाची लागवड करण्यास हवामान उत्तम असल्याने जमिनीच्या मशागतीची कामे सुरु करावीत.
भेंडी	पूर्व तयारी	<ul style="list-style-type: none"> भेंडी पिकाच्या लागवडीसाठी जमिनीच्या मशागतीची कामे सुरु करावीत.
दुभती जनावरे/शेळ्या	-	<ul style="list-style-type: none"> क्रायमिन कॉॅगो हेमोरायजिक फिवर या विषाणूजन्य रोगाचा प्रसार जनावरांना गोचीडापासून होण्याची शक्यता असल्याने जनावरांच्या गोठ्यात स्वछता राखावी तसेच गोचीड नियंत्रणासाठी पशू वैद्यकांचा सल्ला घेवून उपाय योजना कराव्यात. फुलोऱ्यावर असलेल्या हिरवा चान्याची मुरघास पध्दतीने साठवण करावी. यासाठी प्रत्येकी १०० किलो बारीक तुकडे केलेल्या गवतावर ५ ते ६ लिटर पाण्यामध्ये तयार केलेले द्रावण (२ कि. गूळ + अर्धा कि. युरिया + १ कि. मीठ) शिंपावे. प्रक्रिया केलेल्या गवताचे थर रचून बाजारात सहज उपलब्ध असलेल्या प्लास्टिक सायलो पूर्ण भरावेत. पाऊस आणि उष्णते पासून संरक्षणासाठी सायलो शेड मध्ये ठेवावेत. अशा पध्दतीने २-३ महिन्यामध्ये मुरघास जनावरांना खाण्यासाठी तयार होतो.
कुकुटपालन	-	<ul style="list-style-type: none"> मांसासाठी आणि अंडी उत्पादनासाठी नवीन पक्षी पाळण्यासाठी योग्य कालावधी असल्याने पिल्लांची उपलब्धता करावी. पिल्ले अंड्यातून बाहेर पडल्यानंतर सहाव्या आठवड्यापर्यंत त्यांना योग्य तापमानाची आणि संरक्षणाची गरज असते त्यासाठी पिल्ले आणावयाच्या आधी ब्रुडर तयार करून ठेवावे. ब्रुडरचे तापमान साधारणतः ३० ते ३५ अंश सेल्शियस असे ठेवावे. पिल्ले आणल्यावर त्यांना ब्रुडर मध्ये ठेवून पसरट भांड्यामध्ये भरडलेला मका द्यावा तसेच पाण्याचे पसरट भांडे ठेवावे.

टिप: पाऊसाची उघडीप असताना खते द्यावीत तसेच कीटकनाशकाच्या व बुरशीनाशकाच्या फवारण्या कराव्यात. पाऊसात द्रावण पानांवर चिकटून राहण्यासाठी

फवारणीच्या द्रावणात स्टिकर मिसळून फवारणी करावी.

सदर कृषि सल्ला पत्रिका डॉ. बाळासाहेब सावंत कोंकण कृषि विद्यापीठ, दापोली येथील ग्रामीण कृषि मौसम सेवा योजनेतील तज्ञ समितीच्या शिफारशीनुसार तयार करून प्रसारित करण्यात आली.

अधिक माहितीसाठी नजीकच्या कृषी विद्यापीठाचे केंद्र किंवा महाराष्ट्र शासनाचे कृषी अधिकारी यांच्याशी संपर्क करावा